

Saksbehandler: Siv Elisabeth Røksund Lie

Kommunedirektør/rådmann: Øystein Hagerup

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
089/23	Formannskapet	12.06.2023

Svar på oversendelsesforslag - KST 22.05.23 - Alsaker (H) - Mobilt stemmemottak

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

Formannskapet tar saken til orientering, og anmoder valgadministrasjonen om å undersøke løsninger for å kunne gjeninnføre et mobilt stemmemottak ved stortingsvalget 2025.

Formannskapet 12.06.2023:

Behandling:

Saken ble behandlet før sak 86/23.

Innstillingen enstemmig vedtatt.

FSK- 089/23 Vedtak:

Formannskapet tar saken til orientering, og anmoder valgadministrasjonen om å undersøke løsninger for å kunne gjeninnføre et mobilt stemmemottak ved stortingsvalget 2025.

Saksutredning

Bakgrunn for saken

I kommunestyrets møte 22.05.23 fremmet Alsaker (H) oversendelsesforslag under KST sak 51/23 Samlesak for spørsmål, pkt. 1.

Før stortingsvalget i 2021 så ble det testet ut «mobilt valglokale» de 3 siste ukene av forhåndsstemme perioden (23.august-10. september). Poenget med ordningen var å kunne samle inn et betydelig antall stemmer uten at en måtte samle mange personer på et lite sted under Corona perioden. Det mobile valglokale var en stor suksess, og en fikk på den måten opp valgdeltagelsen.

Jeg har hørt at i år er det ikke økonomi til å ha en valgbil på veien i forhåndsstemme perioden. Så mitt spørsmål er om ordføreren vil bidra til at det bevilges midler til et slik tiltak?

Oversendelsesforslaget ble oversendt formannskapet uten realitetsbehandling. Formannskapet

behandlet saken 05.06.23 i FSK sak 60/23: Oversendelsesforslag fra kommunestyret 22.05.23.

Oversendelsesforslaget ble enstemmig oversendt kommunedirektøren for utarbeidelse av sak.

Bruk av valgbil under stortingsvalget 2021

Valgbilen var både konseptuelt og økonomisk en del av kommunens koronahåndtering i valggjennomføringen. Det var behov for å spre velgerne i tid og rom, og da var dette et virkemiddel som ble vurdert som positivt. Valgbilen viste seg å være en effektiv måte å samle inn stemmer på, både fordi den krevde forholdsvis lite bemanning og fordi den kunne oppsøke lokasjoner nærmere velgernes bosted.

Valgbilen bidro til at 2000 velgere fikk avgitt stemme til stortingsvalget i 2021. Oversikt over valgaktiviteten på de ulike valglokalene under forhåndsstemmeperioden i 2021 viser imidlertid at flere av de øvrige lokalene var mottak for vesentlig flere stemmer enn valgbilen:

Servicetorget	4328
Mobilt stemmemottak	2000
Oasen Storsenter	3809
Amfi Storsenter	3157
Skudehallen	59
8 institusjoner	340
Forhåndsstemmer i konvolutt	1059
Forhåndsstemmer til andre kommuner	-1626

Ved bruk av servicetorget og kjøpesentrene som stemmemottak, fikk totalt over 11 000 velgere stemme i forhåndsstemmeperioden ved valget i 2021. Valgsekretariatet mottok tilbakemeldinger fra innbyggere i kommunen, samt fra nabokommuner, som var udelte positive om bruk av valgbilen. Det vil imidlertid ikke være mulig å fastslå om valgbilen hadde særlig effekt på valgresultatet ettersom velgerne også hadde utstrakte muligheter for å stemme ved øvrige stemmemottak. Ut i fra resultatene fra de ulike stemmemottakene i 2021, ble det vurdert som mest hensiktsmessig å utvide forhåndsstemmeperioden på kjøpesentrene fra én uke, til to uker – slik det ble gjennomført i 2021 som ett av kommunens koronatiltak under valget.

Ved kommunestyre- og fylkestingsvalget vil det i år være mulighet for å tidligstemme i servicetorget på rådhuset fra 3. juli til 9. august. Fra og med 10. august til 8. september kan velgerne forhåndsstemme i servicetorget på rådhuset. Det opprettes forhåndsstemmemottak på kjøpesentrene Oasen og Åkra Amfi fra mandag 28. august til fredag 8. september. I tillegg vil det være en egen dag (31. august) for forhåndsstemming i Skudehallen. Karmøy kommune har derfor et svært utvidet tilbud til velgerne i forhold til hva som er påkrevd etter valgloven.

Velgere som av helsemessige årsaker ikke kan komme seg til et valglokale, vil kunne søke om å få avgi forhåndsstemme hjemme. Fristen for å søke om og forhåndsstemme hjemme er tirsdag 5. september, og denne forhåndsstemmingen gjennomføres fortløpende. Velgere som har behov for å stemme hjemmefra har derfor ikke vært målgruppen for valgbilen. Valgsekretariatet har derfor lagt til grunn at velgere som benyttet seg av valgbilen som stemmemottak i 2021 i hovedsak vil ha mulighet til å kunne benytte seg av et av de øvrige tilbudene for forhåndsstemming.

Krav til universell utforming

I valgloven står det at stemmegivningen skal foregå i egnet og tilgjengelig lokale hvor velgerne skal kunne ta seg inn i valglokalene uten hjelp. Andre lokaler skal ikke benyttes med mindre «særlige

grunner foreligger». Koronasituasjonen ble oppfattet som en «særlig grunn» som legitimerte et unntak fra hovedhensynet, slik at valgbilen kunne benyttes ved sist valg. Valgbilen ble positivt mottatt slik den ble brukt i 2021, men den vil ikke kunne benyttes på en måte som gjør at enhver velger får mulighet til å ta seg inn i bilen uten hjelp. Selv om det er ønskelig å øke valgdeltakelsen i kommunen, vil ikke dette kunne anses som tilstrekkelig for å kunne avvike valglovens krav om universell utforming av valglokaler.

Dersom en skulle benyttet et mobilt stemmemottak ved årets valg, ville dette måtte være av en utforming som oppfyller kravene til universell utforming. Ved oppstarten av valgarbeidet høsten 2022, vurderte valgsekretariatet muligheten for å kunne benytte et mobilt stemmemottak. Det ble i denne prosessen ikke funnet fullgode løsninger som ville ha valgbilens mobilitet og funksjonalitet, og som også ville oppfylle lovkravene.

Finansiering

Tiltaket ble finansiert med koronamidler, og var ikke en del av den normale budsjettammen for valggjennomføringen. Et mobilt stemmemottak må anskaffes, tilpasses og utstyres med nødvendig teknisk utstyr. Det må i tillegg være to stemmemottakere til å bemanne stemmemottaket. Avhengig av hvilken løsning som hadde blitt valgt, ville et mobilt stemmemottak hatt en kostnad anslått til mellom kr. 90 000 og kr. 110 000. Når det i oppstarten av valgarbeidet ble vurdert mulighet for mobilt stemmemottak, ble det vektlagt at et utvidet tilbud på kjøpesentrene ville være mer effektivt – både av hensyn til ressursbruk og av hensyn til antall velgere tiltaket ville kunne tjene.

Valgdeltakelse

Å gjennomføre valg hvert annet år er en viktig del av kommunens samfunnsoppdrag. Kommunen skal sikre at innbyggerne får ta del i et sikkert, hemmelig og trygt valg. Samtidig er det viktig for valgets legitimitet at valgdeltakelsen holdes så høy som mulig. For Karmøy er det viktig at det ikke er vesentlig lavere valgdeltakelse i kommunen enn i landet for øvrig. Ved Stortingsvalget i 2021 hadde kommunen derfor en ambisjon om økning i valgdeltakelsen fra 76,5 % i 2017 og 76,2 % i 2013. Den totale frammpøteprosenten sank imidlertid til 75,2 %.

Det er ikke mulig å fastslå om valgbilen hadde en reell effekt på valgdeltakelsen. Karmøy hadde flere utvidede tilbud for forhåndsstemming, for å best mulig kunne tilrettelegge for at velgerne skulle få avgitt stemme, og for å spre velgerne over tid og sted av koronahensyn. De fleste velgerne som oppsøkte valgbilen ville trolig ha oppsøkt et av de andre forhåndsstemmemottakene, og dersom velgeren av helsemessige årsaker ikke kunne oppsøke andre mottak, ville velgerne likevel kunne ha stemt hjemmefra.

Konklusjon

Bruk av mobilt stemmemottak vil kunne bidra til at flere velgere får avgi stemme nærmere sitt eget bosted, og vil kunne være et omdømmebyggende tiltak. Etersom Karmøy har et svært utvidet tilbud under forhåndsstemmeperioden, vil bruk av et mobilt stemmemottak trolig ikke medføre en økning i valgdeltakelsen i kommunen. Av hensyn til valglovens krav til universell utforming, og tidsperspektivet ved å anskaffe og utstyre et stemmemottak som oppfyller kravene, vil det være vanskelig å kunne gjennomføre tiltaket ved årets valg. Kommunedirektøren anbefaler derfor at en undersøker løsninger for å kunne gjeninnføre et mobilt stemmemottak ved stortingsvalget 2025.

